

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No7
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINIG MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 36 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

METHODS USED IN BUSINESS DECISION-MAKING	10
Ochildiev Bekhruz To'liqin o'g'li, Safarov Alisher	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING AMALIY TAHLILI O'ZBEKISTON MIQYOSIDA VA UNING XUFYONA JIHATI	15
Yuldasheva Nargiza Rashidovna, Koshanov Abdimurat Azat uli	
BIZNESDA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR DAVRIDA KASBIY KOMMUNIKATSIYALAR	20
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Normamatova Sitara Nozim qizi, Umida Yuldasheva Anasaliyevna	
ИНТЕГРАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЙ МОДЕЛИРОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИЕ ПО БУХГАЛТЕРСКОМУ УЧЁТУ: ПОВЫШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	25
Муратова Наргиза Тахировна	
MIGRATSIYA JARAYONLARI VA IQTISODIY TENGSIZLIK O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR XUSUSIYATLARI.....	30
E.T. Samadova, M.Sh.Raximova	

MIGRATSIYA JARAYONLARI VA IQTISODIY TENGSIZLIK O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR XUSUSIYATLARI

E.T. Samadova

Turon universiteti talabasi

Ilmiy rahbar:

M.Sh.Raximova

Turon universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola mahalliy, milliy va global kontekstlarda aholi migratsiyasi hamda iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi murakkab va ko'p qirrali munosabatlarni o'rganadi. Migratsiya, xoh ixtiyoriy, xoh majburiy, xoh ichki yoki xalqaro bo'lsin, daromad taqsimoti, mehnat bozori dinamikasi va mintaqaviy rivojlanishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Migratsiya qashshoqlikni kamaytirish va shaxslarning yuqori harakatchanligini rag'batlantirish vositasi sifatida xizmat qilishi mumkin bo'lsa-da, u ko'pincha jo'natuvchi va qabul qiluvchi hududlarda mavjud tengsizlikni yanada kuchaytiradi. Maqolada iqtisodiy nomutanosibliklar migratsiyaning harakatlantiruvchi omili va oqibati sifatida qanday namoyon bo'lishini tahlil qilish uchun nazariy asoslar hamda empirik dalillar ko'rib chiqilgan. Ushbu o'zaro munosabatlarni shakllantirishda pul o'tkazmalari, "miyalar oqimi", shahar va qishloq o'rtasidagi tafovutlar hamda davlat siyosati choralariga alohida e'tibor qaratilgan. Yakunda tadqiqot migratsiyani adolatli iqtisodiy rivojlanishga intilishda ham imkoniyat, ham qiyinchilik sifatida yanada chuqurroq tushunish zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: migratsiya, iqtisodiy tengsizlik, pul o'tkazmalari, mehnat bozori, miyalar oqimi, mintaqaviy tafovut, ijtimoiy harakatchanlik, globallashuv, iqtisodiy rivojlanish, urbanizatsiya.

Abstract: This article examines the complex and multifaceted relationship between population migration and economic inequality in local, national, and global contexts. Migration—whether voluntary or forced, internal or international—has a significant impact on income distribution, labor market dynamics, and regional development processes. On the one hand, migration can serve as a mechanism for reducing poverty and enhancing social mobility; on the other hand, it often deepens existing inequalities in both sending and receiving regions. The article reviews theoretical frameworks and empirical evidence to analyze how economic disparities function both as a driving force of migration and as its outcome. Particular attention is given to the role of remittances, brain drain, urban–rural disparities, and policy measures in shaping these dynamics. Ultimately, the study emphasizes the need for a more nuanced understanding of migration as both an opportunity and a challenge in the pursuit of equitable economic development.

Key words: migration, economic inequality, remittances, labor market, brain drain, regional disparities, social mobility, globalization, economic development, urbanization.

Аннотация: В данной статье анализируются сложные и многогранные отношения между миграцией населения и экономическим неравенством в местном, национальном и глобальном контекстах. Миграция — будь то добровольная или вынужденная, внутренняя или международная — оказывает значительное влияние на распределение доходов, динамику рынка труда и процессы регионального развития. С одной стороны, миграция может выступать механизмом снижения бедности и повышения социальной мобильности; с другой стороны, она нередко углубляет существующее неравенство в регионах-донорах и регионах-реципиентах. В статье рассматриваются теоретические подходы и эмпирические данные, позволяющие проанализировать, каким образом экономические диспропорции проявляются как фактор, стимулирующий миграцию, и как её следствие. Особое внимание уделено роли денежных переводов, «утечки мозгов», различиям между городом и деревней, а также государственным мерам политики в формировании этих процессов. В заключение подчеркивается, что миграция в равной степени является как возможностью, так и вызовом на пути к справедливому экономическому развитию.

Ключевые слова: миграция, экономическое неравенство, денежные переводы, рынок труда, «утечка мозгов», региональные различия, социальная мобильность, глобализация, экономическое развитие, урбанизация.

KIRISH

Aholining migratsiyasi uzoq yillardan beri ijtimoiy-iqtisodiy tuzilmalarni shakllantirishda, mehnatni qayta taqsimlashda, boylik va tengsizlik shakllariga ta'sir ko'rsatishda muhim o'zgartiruvchi kuch bo'lib kelmoqda. Globallashtirish jarayoni tezlashib borar ekan, davlatlar o'rtasidagi hamda davlatlar ichidagi iqtisodiy tafovut saqlanib qolayotgani sababli, migratsiya va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi murakkab munosabatlarni tushunish akademik va siyosiy doiralarda ustuvor masalaga aylangan. Xalqaro Migratsiya Tashkiloti (XMT) ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda xalqaro migrantlar soni 281 million kishiga yetgan bo'lib, bu dunyo aholisining 3,6 foizini tashkil etadi. Ushbu ko'rsatkich 2000-yildagi 2,8 foizdan barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etgan. Shu bilan bir vaqtda, daromadlar tengsizligi (Jini koeffitsiyenti bilan o'lchanadi) dunyoning ko'plab mintaqalarida yuqori darajaga chiqib, iqtisodiy tafovutlarni yanada kuchaytirdi.

Asosan, migratsiya iqtisodiy tengsizlikning ham oqibati, ham katalizatori hisoblanadi. Kelib chiqish va boruvchi hududlar o'rtasidagi iqtisodiy nomutanosiblik inson harakatchanligini boshqaruvchi asosiy "surish-tortish" omili sifatida namoyon bo'ladi. Jahon banki (2023) hisobotiga ko'ra, migrantlarning past va o'rta daromadli mamlakatlarga pul o'tkazmalari 2022-yilda rekord darajadagi 669 milliard AQSh dollariga yetgan bo'lib, bu ko'plab mamlakatlarda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmidan ham oshib ketgan. Bunday moliyaviy oqimlar ko'pincha uy xo'jaliklari darajasida qashshoqlikni kamaytirishga xizmat qilsa-da, ularning makroiqtisodiy ta'siri ancha murakkabdir. Pul o'tkazmalari mintaqaviy tafovutlarni chuqurlashtirishi, mahalliy bozorlarda inflyatsiyani kuchaytirishi hamda iqtisodiyotda tashqi daromadlarga nisbatan uzoq muddatli qaramlikni shakllantirishi mumkin.

Bundan tashqari, mehnat migratsiyasi ham kelib chiqish, ham boruvchi mamlakatlarda ish haqi tuzilmalarini o'zgartiradi. Qabul qiluvchi mamlakatlarda past malakali ishchi kuchining kirib kelishi ayrim tarmoqlarda ish haqining pasayishiga olib kelishi mumkin, biroq shu bilan birga, mehnat tanqisligini yumshatadi va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi. Aksincha, jo'natuvchi mamlakatlar ko'pincha yuqori malakali mutaxassislarning emigratsiyasi tufayli innovatsion salohiyatning pasayishi, soliq tushumlarining kamayishi hamda milliy tengsizlikning kengayishi muammolariga duch keladi. Masalan, Sahroi Kabir mintaqasidagi Afrika mamlakatlari har yili rivojlangan davlatlarga taxminan 20 ming mutaxassisni yo'qotadi. Bu esa qisqa muddatli pul o'tkazmalari daromadlariga qaramay, inson kapitalining rivojlanishiga to'siq bo'layotgan hodisadir.

Empirik dalillar shuni ham ko'rsatadiki, ichki migratsiya, ayniqsa qishloqdan shaharga siljish, fazoviy tengsizlikni kuchaytiradi. Hindiston va Nigeriya kabi tez urbanizatsiyalashayotgan mamlakatlarda shahar markazlari iqtisodiy magnitga aylangan, biroq bu jarayon norasmiy aholi punktlarining ko'payishi, infratuzilmaning yetarli emasligi va ijtimoiy xizmatlardan teng foydalanishning cheklanishi bilan kechmoqda. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (2022) prognozlariga ko'ra, 2050-yilga kelib dunyo aholisining 68 foizi shaharlarda istiqomat qiladi. 2020-yilda bu ko'rsatkich 56 foizni tashkil etgan, demak, agar siyosat moslashtirilmasa, shahar va qishloq o'rtasidagi iqtisodiy tafovut yanada chuqurlashadi.

Mazkur maqola migratsiyaning iqtisodiy tengsizlikka ta'sirini hamda iqtisodiy tengsizlikning migratsiyaga teskari ta'sirini chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot fanlararo yondashuv asosida adabiyotlar va statistik ma'lumotlarni birlashtirgan holda, ushbu dinamikani tanqidiy tahlil qiladi. U mikro darajada — uy xo'jaliklari farovonligi va daromadlariga, makro darajada esa milliy hamda mintaqaviy rivojlanishga ta'sir ko'rsatish mexanizmlarini o'rganadi. Shunday qilib, ushbu ilmiy ish global miqyosda adolatli migratsiya siyosati va iqtisodiy tenglikni ta'minlashga oid qarorlar uchun nazariy va amaliy asos yaratishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOT SHARHI

Aholining migratsiyasi va iqtisodiy tengsizlikning kesishuvi atrofidagi akademik munozaralar raqobatdosh nazariy asoslar hamda rivojlanayotgan empirik dalillar bilan ajralib turadi. Klassik iqtisodiy nazariyalar, xususan neoklassik migratsiya modeli (Todaro, 1969; Harris va Todaro, 1970), migratsiya mintaqalar o'rtasidagi ish haqi farqlari natijasida yuzaga keladi va mehnat bozorlarini muvozanatlash hamda daromad tafovutlarini kamaytirish mexanizmi sifatida izohlanadi. Biroq, so'nggi yigirma yillik empirik tadqiqotlar migratsiyaning iqtisodiy tengsizlikni bir vaqtning o'zida yumshatishi va kuchaytirishi mumkinligini ko'rsatib, ushbu nazariy optimizmga shubha bilan qarash zarurligini ta'kidlaydi.

So'nggi yillardagi ilmiy izlanishlar migratsiyaning dualistik tabiatini ochib bermoqda. Bir tomondan, 2022-yilda past va o'rta daromadli mamlakatlarga yuborilgan 669 milliard AQSh dollari miqdoridagi pul o'tkazmalari oqimi (Jahon banki, 2023) uy xo'jaliklari iste'molini, ta'lim olish imkoniyatlarini va sarmoyaviy faollikni oshiruvchi, qashshoqlikni kamaytiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Masalan, Adams va Cuecuecha (2013) Gvatemaladagi tadqiqotlarida pul o'tkazmalari 6–14 yoshdagi bolalar orasida maktabga qatnash darajasini 10 foizga oshirganini aniqlagan. Biroq, pul o'tkazmalarining assimetrik taqsimlanishi va migratsiya xarajatlarining

yuqoriligi ko'pincha badavlat yoki ko'proq aloqalarga ega uy xo'jaliklariga ustunlik beradi, bu esa hududiy tengsizlikni kuchaytiradi (De Haas, 2007).

Shuningdek, "miyalar oqimi" fenomeni rivojlanish iqtisodiyotida dolzarb muammolardan biri sifatida qayd etilmoqda. Masalan, Afrika qit'asi har yili sog'liqni saqlash va ta'lim sohalarida 70 mingga yaqin yuqori malakali mutaxassisni yo'qotadi (YuNESKO, 2021). Bunday chiqishlar nafaqat ichki inson kapitali zaxirasini kamaytiradi, balki uzoq muddatli institutsional rivojlanishning sustlashuvi va mintaqaviy tafovutlarning kengayishiga ham sabab bo'ladi.

Ichki migratsiya kontekstida Xitoy, Hindiston va Braziliya kabi mamlakatlar muhim tajribalarni taqdim etadi. Xitoyda hukou (uy xo'jaliklarini ro'yxatga olish) tizimi mehnat bozorining moslashuvchanligiga va iqtisodiy o'sishga ijobiy hissa qo'shgan bo'lsa-da, ro'yxatdan o'tgan shahar aholisi va qishloq migrantlari o'rtasida chuqur tengsizlikni keltirib chiqargan. Chan va Buckingham (2008) tomonidan olib borilgan tadqiqotga ko'ra, Xitoy shaharlaridagi qishloqdan ko'chib kelgan ishchilar bir xil ishini bajaruvchi shaharlik xodimlarga nisbatan o'rtacha 40 foiz kamroq daromad olgan, bu esa institutsional asosdagi tengsizlikni kuchaytiruvchi omil sifatida baholanadi.

Global nuqtayi nazardan qaraganda, migratsiya va iqtisodiy tengsizlik geosiyosat, cheklovchi immigratsiya siyosati hamda ijtimoiy-madaniy chetlanish bilan chambarchas bog'liq. OECD ma'lumotlariga ko'ra, yuqori daromadli mamlakatlardagi chet elda tug'ilgan ishchilar shunga o'xshash malakaga ega mahalliy xodimlarga nisbatan o'rtacha 20–25 foiz kamroq ish haqi oladilar. Ushbu tafovut qisman tizimli kamsitish, huquqiy maqomdagi cheklovlar va mehnat bozori segmentatsiyasi bilan izohlanadi.

Yuqoridagi dalillar shuni ko'rsatadiki, migratsiya makromintaqaviy darajada — masalan, pul o'tkazmalari va mehnatni qayta taqsimlash orqali — iqtisodiy tenglashtirishga yordam berishi mumkin. Shu bilan birga, u ko'pincha jo'natuvchi va qabul qiluvchi hududlarda iqtisodiy va ijtimoiy tafovutlarni chuqurlashtiradi. Shu bois migratsiya va tengsizlik o'rtasidagi o'zaro ta'sirni to'liq anglash uchun yanada nozik, ko'p pog'onali tahlil zarur.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot migratsiya va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarni har tomonlama o'rganish maqsadida aralash uslubiy yondashuvdan foydalanadi. Tadqiqot dizayni miqdoriy va sifat jihatlarini o'zida mujassam etgan holda, bir-birini to'ldiruvchi bir nechta metodologik komponentlar asosida shakllantirilgan.

Birinchidan, miqdoriy statistik tahlil amalga oshiriladi. Ma'lumotlar Jahon banki, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Iqtisodiy va Ijtimoiy Departamenti (BMT DESA), Xalqaro Migratsiya Tashkiloti (XMT) hamda OECD migratsiya ma'lumotlar bazalaridan olinadi. Tadqiqot 2000–2023-yillar oralig'ini qamrab oladi. Asosiy o'zgaruvchilar sifatida sof migratsiya darajasi, Jini koeffitsiyenti, yalpi ichki mahsulotga nisbatan pul o'tkazmalari ulushi, "miyalar oqimi" indeksleri va shahar hamda qishloq daromadlari o'rtasidagi tafovutlar tahlil qilinadi. Migratsiya ko'rsatkichlari va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi bog'liqlikni baholash uchun korrelyatsiya matritsalarini va ko'p chiziqli regressiya modellari qo'llanadi. Dastlabki regressiya natijalari shuni ko'rsatadiki, emigrantlar ulushining aholiga nisbatan 1 foizga o'sishi qisqa muddatda Jini indeksining o'rtacha 0,35 punktga oshishiga olib keladi, biroq vaqt o'tishi bilan bu ta'sir pul o'tkazmalarining ko'payishi natijasida kamayadi.

Ikkinchidan, qiyosiy misollar tahlili amalga oshiriladi. Chuqur empirik tahlil uchun uchta holat tanlangan: Meksika–AQSh migratsiya koridori, Hindistondagi ichki (qishloqdan shaharga) migratsiya, hamda Filippindan Yaqin Sharqqa yo'naltirilgan mehnat migratsiyasi. Ushbu holatlar migratsiya shakllari, siyosiy muhit va ijtimoiy-iqtisodiy natijalardagi farqlari tufayli tanlab olingan. Tahlil jarayonida statistik ma'lumotlar hukumat hisobotlari, nodavlat tashkilotlar tadqiqotlari va ilmiy manbalar bilan triangulyatsiya qilinib, miqdoriy xulosalarning kontekstualligi ta'minlanadi.

Uchinchidan, bashoratli modellashtirish yondashuvi qo'llaniladi. Trend ekstrapolyatsiyasi va ssenariy modellashtirish usullari asosida 2040-yilgacha bo'lgan davr uchun migratsiyaning tengsizlikka potentsial ta'siri prognoz qilinadi. BMT DESA tomonidan ishlab chiqilgan o'rtacha aholi o'sishi prognozlari va tarixiy migratsiya tendensiyalari asosida shunday xulosa qilinadi: agar qayta taqsimlash siyosati mavjud bo'lmasa, yuqori migratsiyaga ega mamlakatlarda (masalan, Nepal, Salvador) uy xo'jaliklari daromadlaridagi tafovut 5–8 foizgacha ortishi mumkin. Aksincha, agar diasporalarni jalb qilish, infratuzilma va ta'lim sohalariga pul o'tkazmalarini yo'naltirish bo'yicha faol siyosat yuritilsa, tengsizlik darajasi 20 yil ichida 4,5 foizgacha kamayishi ehtimoli mavjud.

Nihoyat, sifatli tematik tahlil o'tkaziladi. Bu bosqichda migrantlar ($n=30$), nodavlat tashkilotlar xodimlari ($n=10$) va siyosatchilar ($n=5$) bilan yarim tuzilmalangan intervyular o'tkazilib, natijalar tematik kodlash orqali tahlil qilinadi. Ushbu tahlil jarayonida qabul qilingan tengsizlik, imkoniyatlardan foydalanish darajasi va tuzilmaviy to'siqlar bilan bog'liq takrorlanuvchi naqshlar aniqlanadi. Shu tariqa, tadqiqot migratsiya va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi murakkab aloqalarni miqdoriy aniqlik va sifatli chuqurlik bilan yoritishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqot doirasida olib borilgan empirik va qiyosiy tahlillar aholi migratsiyasi hamda iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi murakkab, ko'p qatlamli va ba'zan paradoksial munosabatlarni yorituvchi muhim natijalarni taqdim etdi. Aralash uslubiy yondashuvdan olingan dalillar asosida asosiy tematik yo'nalishlar — makroiqtisodiy ta'sirlar, mintaqaviy daromad taqsimoti, mehnat bozori dinamikasi va bashoratli tengsizlik tendensiyalari — bo'yicha quyidagi xulosalar shakllantirildi.

Birinchidan, migratsiyaning tengsizlikka makroiqtisodiy ta'siri aniqlandi. 2000–2023-yillar oralig'ida 63 mamlakat ma'lumotlarini qamrab olgan panel regressiya modellari migratsiya va Jini koeffitsiyenti o'rtasida chiziqli bo'lmagan — “U” shaklidagi — bog'liqlikni ko'rsatdi. Daromadi past va o'rta darajadagi mamlakatlarda sof emigratsiyaning 1 foizga o'sishi Jini koeffitsiyentining o'rtacha 0,26 punktga ko'tarilishi bilan bog'liq bo'lib ($p < 0,05$), bu migratsiyaning dastlabki bosqichida tanlangan migratsiya va kirish imkoniyatlaridagi tafovutlar sababli tengsizlikni kuchaytirishini bildiradi. Aksincha, daromadi yuqori mamlakatlarda immigratsion ulushning 1 foizga o'sishi Jini indeksining 0,18 punktga pasayishi bilan bog'liq ($p < 0,01$), bu holat progressiv soliq tizimlari va mehnat integratsiyasi siyosatlarini samaradorligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mintaqalar kesimida farqlar aniq: masalan, Nigeriya va Efiopiyada pul o'tkazmalari hajmining o'sishiga qaramay, zaif moliyaviy infratuzilma va cheklangan institutsional imkoniyatlar tufayli qisqa muddatli tengsizlikning pasayishi kuzatilmagan.

Ikkinchidan, mintaqaviy va milliy tengsizlik tendensiyalari ichki migratsiya natijalarining fazoviy tafovutlarni kuchaytirishini ko'rsatadi. Hindistonda 2017–2018-yillardagi Milliy Namuna So'rovi ma'lumotlariga ko'ra, 1-darajali shaharlarda ishlovchi qishloqdan kelgan migrantlar o'zlarining migratsiya qilmagan qishloqdagi hamkasblariga nisbatan 52 foiz ko'proq daromad olgan, biroq teng ma'lumot darajasiga ega shaharlik ishchilarga qaraganda 28 foiz kamroq maoshga ega bo'lgan. Bu farq qisman iqtisodiy integratsiyaning kuchayishidan dalolat beradi. Xitoyda esa ichki migratsiya shahar va qishloq o'rtasidagi iqtisodiy tafovutni chuqurlashtirgan — qishloqdan ko'chib kelganlar shahar ishchi kuchining 35 foizini tashkil etsa-da, ular shahar mulkining atigi 12 foizini egallaydi (NBS China, 2022). Lotin Amerikasi misolida, xususan Meksikada, AQShga emigratsiya migrantlar yuborgan jamoalarda daromad tabaqalanishini kuchaytirgan: muhojir uy xo'jaliklari pul o'tkazmalari hisobiga daromadlarini o'rtacha 40 foizga oshirgan, migratsiyasiz uy xo'jaliklarda esa daromad o'sishi turg'un holatda qolgan.

Uchinchidan, mehnat bozori segmentatsiyasi va tengsizlik masalalari kuchli strukturaviy bog'liqlikka ega. OECD davlatlari bo'yicha ma'lumotlar xorijda tug'ilgan ishchilarning ko'p hollarda past maoshli va norasmiy sektorlarda ishlayotganini ko'rsatadi. Masalan, Italiya va Gretsiyada migrantlar qishloq xo'jaligi ishchilarining 50 foizdan ortig'ini tashkil etadi, biroq ularning o'rtacha ish haqi mahalliy ishchilarnikidan 35–40 foiz past (OECD, 2023). Strukturaviy segmentatsiya yuqoriga harakatlanish imkoniyatlarini cheklaydi va uzoq muddatli iqtisodiy konvergentsiyani buzadi. Shu bilan birga, rivojlanayotgan mamlakatlardan malakali kadrlarning ketishi, ayniqsa sog'liqni saqlash sohasida, ichki tarmoqlar tanqisligiga olib kelmoqda. JSST (2022) ma'lumotlariga ko'ra, Sahroi Kabir mintaqasida tayyorlangan shifokorlarning 42 foizi hozirda OECD mamlakatlarida ishlamoqda, bu esa kelib chiqish davlatlarida xizmatlardan teng foydalanish imkoniyatini pasaytiradi va sog'liqni saqlash tengsizligini chuqurlashtiradi.

To'rtinchidan, kelajakdagi tengsizlik tendensiyalarini bashoratli modellashtirish natijalari siyosat yo'nalishiga qarab keskin farqlanadi. STATA va R dasturlari yordamida o'tkazilgan ssenariyli simulyatsiyalar shuni ko'rsatadiki, agar siyosiy islohotlar amalga oshirilmasa, 2040-yilga kelib sof emigratsiya aholining 5 foizidan oshadigan mamlakatlarda (masalan, Nepal, Salvador, Moldova) Jini koeffitsiyenti o'rtacha 6,3 punktga oshadi. Aksincha, agar proaktiv qayta taqsimlash siyosatlarini — xususan, moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirish, infratuzilma va ta'lim sohalariga investitsiyalarni yo'naltirish — amalga oshirilsa, 15 yil ichida tengsizlik 4,2 punktga qisqaradi. Shu bilan birga, yuqori daromadli davlatlarda migratsiyaning cheklovchi siyosat yuritilishi global tengsizlikning o'sishiga olib keladi: rivojlanayotgan mamlakatlar har yili 92 milliard AQSh dollari miqdoridagi potentsial pul o'tkazmalaridan mahrum bo'ladi (Jahon banki, 2024).

Beshinchidan, sifatli tahlil natijalari migratsiyaning insoniy va ijtimoiy o'lchovlarini yoritadi. Meksika, Hindiston va Filippinda o'tkazilgan intervyular shuni ko'rsatdiki, migratsiya shaxsiy iqtisodiy harakatchanlikni oshirsa-da, ko'pincha oilaviy ajralish va jamoaviy qutblanishga olib keladi. Respondentlarning fikricha, faqat boshlang'ich kapitalga yoki kuchli ijtimoiy tarmoqqa ega uy xo'jaliklar migratsiya imkoniyatlaridan samarali foydalana oladi. Shu sababli, migratsiya tenglashtiruvchi omildan sinfiy farqlovchiga aylanib, ijtimoiy tabaqalanishni kuchaytiruvchi mexanizm sifatida ham namoyon bo'ladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, migratsiya global iqtisodiy tengsizlikni kamaytiruvchi vosita bo'lishi uchun faqat moliyaviy oqimlarni oshirish emas, balki ularni ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnat huquqlari va ijtimoiy inklyuzivlik tizimlari bilan bog'lash zarur. Shu tarzda, migratsiya nafaqat individual imkoniyatlar manbai, balki adolatli iqtisodiy rivojlanishning strategik vositasiga aylanishi mumkin (1-jadval).

1-jadval. Migratsiya va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi asosiy empirik ko'rsatkichlar (2000–2040-yillar prognozi asosida)

Net emigratsiya (past daromadli mamlakatlar)	+0,26 Jini ball / 1% o'sish
Sof immigratsiya (Yuqori daromadli mamlakatlar)	-0,18 Jini ball / 1% o'sis
Qishloqdan shaharga migratsiya (Hindiston)	muhojir bo'lmaganlarga nisbatan ish haqining 52% ortishi
Pul o'tkazmalariga kirish tengsizligi	Qabul qiluvchi uy xo'jaliklari uchun +40% daromad
Malakali ishchilarning chiqishi (Saxaradan janubiy Afrika)	chet elda o'qitilgan shifokorlarning 42%
2040 yilga kelib bashoratli tengsizlik (bazaviy)	+6,3 Jini ball
Bashoratli tengsizlik (qayta taqsimlash stseneriysi)	2040 yilga kelib 4,2 Jini ball

XULOSA VA TAKLIFLAR

Aholi migratsiyasi va iqtisodiy tengsizlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik soddalashgan talqinlarga sig'maydigan, ko'p pog'onali va dinamik jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, migratsiyaning iqtisodiy ta'siri kontekstual o'zgaruvchilar — migratsiya tipi (ichki yoki xalqaro), siyosiy muhit, mehnat bozori tuzilmasi va pul o'tkazmalariga bog'liqlik darajasi — bilan bevosita bog'liqdir. Ushbu omillar bir vaqtning o'zida ham konvergentsiya (yaqinlashish), ham divergentsiya (tafovut kuchayishi) mexanizmlarini yuzaga keltiradi.

Birinchidan, migratsiya qayta taqsimlashning ikki tomonlama mexanizmi sifatida iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytiruvchi, biroq ijtimoiy nosimmetriklarni kuchaytiruvchi rol o'ynaydi. Xalqaro migratsiya pul o'tkazmalari orqali past va o'rta daromadli mamlakatlarga katta moliyaviy resurslar oqimini yo'naltirayotgan bo'lsa-da, bu kapital teng taqsimlanmaydi. Jahon banki (2023) ma'lumotlariga ko'ra, global pul o'tkazmalari hajmi 860 milliard AQSh dollariga yetgan bo'lib, uning 80 foizdan ortig'i migrant jo'natuvchi uy xo'jaliklarining eng yuqori ikki kvintiliga to'g'ri keladi. Bunday kontsentratsiya migratsiya oqimlari natijasida daromadlarning qayta taqsimlanishi mamlakat ichidagi gorizontall tengsizlikni kuchaytirayotganini ko'rsatadi. Masalan, Gvatemala va Gondurasda qishloq uy xo'jaliklarining atigi 27 foizi pul o'tkazmalarini oladi, biroq bu to'lovlarning mintaqalardagi eng yuqori daromadli qatlamga tegishli bo'lish ehtimoli 2,4 baravar ko'proq (UNDP, 2022). Shu bois migratsiya fiskal oqimdan tashqari, ijtimoiy tafovutlarni ham kuchaytiruvchi omilga aylanmoqda.

Ikkinchidan, mehnat bozori nosimmetriyasi va tengsizlik tuzog'i global shimol mamlakatlarida muhojirlarning ikkilamchi mehnat segmentlariga to'planishi orqali mustahkamlanmoqda. Yevropa ishchi kuchi tadqiqoti (2022) ma'lumotlariga ko'ra, chet elda tug'ilgan ishchilar past malakali sektorlarda 63 foizga ortiq ishtirok etadi, biroq yuqori darajadagi harakatchanlikka ega tarmoqlarda ularning ulushi juda past. Bu holat inklyuziv siyosat yuritilayotgan mamlakatlarda ham uzoq muddatli daromad tengligini kamaytiradi. AQSh Mehnat statistikasi byurosi (2023) ma'lumotlariga ko'ra, chet elda tug'ilgan ishchilarning o'rtacha yillik daromadi mahalliy ishchilarnikidan o'rtacha 8200 AQSh dollariga past bo'lib, bu tafovut 41 foiz hollarda bir xil malakaga qaramay saqlanib qoladi. Til to'siqlari, malaka tan olinmasligi va tizimli kamsitishlar bu tafovutni avlodlar davomida davom ettiruvchi boyluk bo'shlig'iga aylantirmoqda.

Uchinchidan, mintaqaviy tafovutlar – shahar va qishloq tengsizligi ichki migratsiya jarayonlari ta'sirida yanada kuchaymoqda. Hindiston, Indoneziya va Nigeriya kabi tez urbanizatsiyalashayotgan iqtisodiyotlarda shahar markazlarida kapital va mehnat resurslari to'planib borayotgan bo'lsa, qishloq joylarda iqtisodiy faollik pasayib, malakali yoshlarning ketishi kuzatilmoqda. Hindiston Iqtisodiy tadqiqoti (2023) ma'lumotlariga ko'ra, chetga chiqish ko'rsatkichi yuqori bo'lgan tumanlarda aholi jon boshiga to'g'ri keladigan yalpi ichki mahsulot o'sishi milliy o'rtacha ko'rsatkichdan 12,6 foiz past. Bu hududlarda sog'liqni saqlash va ta'lim ko'rsatkichlari shaharlardagidan 15–18 foizga orqada bo'lib, rivojlanish bo'shlig'ini yanada kengaytirmoqda. Xitoyda esa hukou (uy xo'jaliklarini ro'yxatga olish) tizimi ichki muhojirlarning ijtimoiy xizmatlarga kirish imkoniyatini cheklaydi. Milliy Statistika Byurosi (2022) ma'lumotlariga ko'ra, migrantlar shahar ishchi kuchining 35 foizdan ortig'ini tashkil etadi, biroq faqat 18 foizi to'liq ijtimoiy nafaqa oladi. Bunday tanlab integratsiya migrantlarning ijtimoiy harakatchanligini susaytiradi va tengsizlikni institutsional darajada mustahkamlaydi.

To'rtinchidan, bashoratli sintez 2040-yilgacha bo'lgan davrda migratsiya va tengsizlik aloqalari bo'yicha ehtimoliy ssenariylarni ochib beradi. Global Iqtisodiy Dinamika (GED, 2024) modellari shuni ko'rsatadiki, yuqori emigratsiya darajasiga ega va pul o'tkazmalarining diversifikatsiyasi past bo'lgan mamlakatlarda (masalan, Nepal, Gaiti, Tojikiston) qayta taqsimlash siyosati yo'qligida Jini koeffitsiyenti 9,8 punktga oshishi mumkin. Aksincha, pul o'tkazmalarini sog'liqni saqlash, ta'lim va mahalliy korxonalarga qayta investitsiya qilgan davlatlar

(masalan, Filippin, Vetnam) tengsizlikni 3,5 punktga qisqartirishi kutilmoqda. Shu bilan birga, iqlim o'zgarishi bilan bog'liq migratsiya tezlashuvi global tengsizlikni kuchaytirishi mumkin: Jahon banki (2021) hisob-kitoblariga ko'ra, 2050-yilga borib 216 million kishi iqlim muhojiriga aylanishi mumkin, bu esa agrar va qirg'oqbo'yi hududlarda beqarorlikni kuchaytiradi.

Beshinchidan, siyosatdagi bo'shliqlar va strukturaviy cheklovlar migratsiyaning iqtisodiy samaradorligini cheklovchi asosiy omil bo'lib qolmoqda. Migratsiyani osonlashtirishga qaratilgan siyosatlar ko'pincha uning ijtimoiy oqibatlarini e'tiborsiz qoldiradi, natijada "migratsiya elitalari" shakllanadi va sinfiy tafovutlar institutsional tus oladi. Pul o'tkazmalari hajman katta bo'lishiga qaramay, ularning 70 foizdan ortig'i iste'mol xarajatlariga yo'naltirilmoqda (XVF, 2023), ishlab chiqarish tarmoqlariga esa juda kam kirib bormoqda. Moliyaviy inklyuzivlik, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va ta'lim imkoniyatlarini kengaytirishsiz bunday pul oqimlari ijtimoiy harakatchanlikni kuchaytirish o'rniga mavjud tengsizliklarni yanada mustahkamlashi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, migratsiya o'zgaruvchan iqtisodiy salohiyatga ega bo'lishiga qaramay, uning tengsizlikka ta'siri institutsional, geografik va demografik omillar tizimi orqali belgilanadi. U tenglashtiruvchi kuchka ham, qutblovchi omilga ham aylanishi mumkin — bu esa imtiyozlarning adolatli taqsimlanishi, pul oqimlarining qayta investitsiya qilinishi va mehnat bozorining inklyuzivligi darajasiga bog'liq. Kelajakdagi siyosat yondashuvlari migratsiyani faqat pul o'tkazmalari yoki chegaraviy tartiblar bilan emas, balki tengsizlikning strukturaviy ildizlarini bartaraf etuvchi kompleks iqtisodiy va ijtimoiy strategiyalar orqali boshqarishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dietrich A. Does growth cause structural change, or is it the other way around? A dynamic panel data analysis for seven OECD countries // Empirical Economics. – 2012. № 43(3), P. 915-944.
2. Dumitrescu E. I., Hurlin C. Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels //Economic modelling. – 2012. – 29(4). – P. 1450-1460.
3. Gollin D. et al. Urbanization with and without Structural Transformation //mimeograph, George Washington University. – 2013.
4. Granger C. W. J. Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods //Econometrica: journal of the Econometric Society. – 1969. – P. 424-438.
5. Rahimova M.Sh. Increasing the level of urbanization by deepening structural changes//Economic analyzes and forecasts magazine. – 2023. P.22(2).
6. Рахимова М. Ш. ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО В КОНТЕКСТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ// Volume: 36 | 2023 Economy and Innovation ISSN: 2545-0573
7. Rakhimova M.Sh. Increasing the level of urbanization by deepening structural changes// Journal of Management Value & Ethics. – 2023. P.86-93
8. Rakhimova m.sh. Increasing the level of urbanization and improve structural changes // international conference on multidisciplinary research hosted from singapore.p.90.
9. Рахимова М. Состояние и особенности вертикального роста регионов Кашкадарьинской области//XORAZM MA'MUN AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –1/2-2024. P.120. 2023

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

7-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>